

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗАМКНЕНОГО ЦИКЛУ В ЕКОНОМІЦІ РЕГІОНУ

Гончаренко І. В., д-р екон. наук, професор
e-mail: Honcharenko@mnaui.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Бачення майбутнього, де нічого не витрачається даремно, де відходи стають активом, і жодна вартість не залишається невідновленою, де всі продукти після їхнього первинного використання відновлюються та повторно використовуються, переробляються, стає необхідністю. Тому увага зосереджується на реалізації моделі циркулярної економіки, ключова особливість якої – ставлення до відходів не як до сміття, а як до корисних ресурсів. Важливість даного підходу також обумовлюється тим, що суспільство усвідомлює вичерпність багатьох природних ресурсів.

У моделі з циркулярної економіки (замкненого циклу) економічний цикл має такі ж етапи, що і в лінійній моделі, однак тут цикл не переривається. Після того, як товар спожитий, відходи не утилізуються, а направляються в спеціальні сміттєпереробні центри, де вони переробляються і набувають форму ресурсів для подальшого виробництва товарів. Таким чином, відходи повинні стати новими ресурсами для створення замкнутого циклу [1,2].

Регіони зацікавлені створити максимальну кількість замкнутих циклів, використовуючи нові принципи і інструменти моделі економіки замкнутого циклу. Основними завданнями є: по-перше, використовувати теорію «Чотирьох R»: скорочення-реутилізацію-реабілітація-переробка », відповідно французькою Théories des «4 R»: Réutiliser-Réparer-RéhabiliterRecycler), на всіх рівнях виробництва і споживання. По-друге, потрібно якомога більше забезпечувати короткі ланцюги між виробниками і споживачами і створювати загальні мережі і систему обміну даними між різними учасниками економічного процесу. Нарешті, необхідно відповідно до цих процесів адаптувати нормативну базу, систему фінансування і підтримку держави [2].

В основі реалізації економіки замкнутого циклу лежать 4 основні концепції, які також можуть розглядатися як інструменти досягнення цілей економіки замкнутого циклу:

1. Екодизайн – напрямок в дизайні та архітектурі, який акцентує увагу на захисті навколишнього середовища на всьому протязі життєвого циклу продукту і гармонійному існуванні людини в навколишньому середовищі.

2. Функціональна економіка (Service economy) – це частина економіки, яка акцентує увагу на продаж обмеженого набору прав власності на товар (наприклад, оренда) та надання послуг замість повного переходу прав власності на матеріальні блага. Ця нова економічна концепція заснована на двох основних принципах: пошуку нових способів оптимізації використовуваних ресурсів і продажу послуг. Щоб збільшити багатство суспільства, необов'язково

стимулювати зростання виробництва. Оптимізація довгострокового використання товарів дозволить максимізувати прибуток і знизити залежність від збільшення виробництва нових товарів [4].

3. Промисловий симбіоз – це добровільна співпраця підприємств з метою оптимізації виробничих витрат шляхом використання побічних продуктів і відходів одних підприємств в якості сировини іншими, а також спільне споживання інформаційних, енергетичних, водних та інших ресурсів.

4. «Зелена» економіка – економіка, спрямована на збереження благополуччя суспільства за рахунок ефективного використання природних ресурсів, в першу чергу за рахунок економного споживання тих ресурсів, які в даний час схильні до виснаження, і раціональне використання невичерпних ресурсів.

У економіці замкнутого циклу матеріали не стають відходами. Замість цього вони поширюються всередині і між різними ланцюгами постачання й часто трансформуються. Існують досить серйозні бар'єри для впровадження моделей економіки замкнутого циклу в компаніях. Логістика кругової економіки стикається з декількома проблемами, такими як слабка передбачуваність матеріальних потоків, невеликі партії, низька фінансова вартість матеріалу, різноманітність матеріалу і його якість. Наприклад, як компанії можуть економічно, екологічно і в слушний час транспортувати недорогі матеріали на завод, який виробляє продукцію з вторинної сировини. Логістика також буде зростати в міру того, як компанії і споживачі переходять від власності до використання послуг. Економічне і екологічне управління ланцюгами поставок стане головною вимогою добре функціонуючої кругової економіки. За даними компаній, що працюють в круговій економіці, логістичні витрати кругової економіки, здебільшого, занадто високі. У ланцюгу поставок відсутні служби та оператори. Співпраця між компаніями і сегментами як і раніше залишається низьким. У багатьох випадках ці недоліки є перешкодою для нового бізнесу в круговій економіці або значно погіршують його прибутковість.

Також для впровадження економіки замкнутого циклу необхідно міняти структуру виробництва, закуповувати обладнання, змінювати стратегії компаній і переглядати діяльність компаній в цілому. Можливо, компанії бояться впроваджувати зміни, тому що не впевнені у фінансовій віддачі від таких змін, як в довгостроковій, так і в короткостроковій перспективі. Однак, також існує і психологічний бар'єр у населення. Звичка викидати сміття, не значна стурбованість проблемами природи і інші. А для успішного впровадження економіки замкнутого циклу необхідно також, щоб не тільки компанії, а також і населення країни стежило за відходами та віддавало їх на переробку.

Також дуже серйозним бар'єром є відсутність поінформованості компаній про вигоди (що можна віднести до недостатнього розуміння теми), які може дати використання моделей економіки замкнутого циклу. Багато організацій просто не бачать потреби вводити більше ініціатив економіки замкнутого циклу, обмежуючись вже наявними.

Впровадження моделі економіки замкнутого циклу дуже перспективне. Окрім прямих вигод, які така модель може дати безпосередньо компаніям, існує також позитивний вплив на природу, на навколишнє середовище, екологію в цілому і культуру споживання. Незважаючи на велику кількість вигод, які дає модель економіки замкнутого циклу, в регіонах України поки що вона не набула великого поширення. У зарубіжних компаніях модель економіки замкнутого циклу зустрічається набагато частіше. Порівняно малий інтерес вітчизняних компаній обумовлений як психологічними факторами, так і малою обізнаністю про переваги такої моделі.

Також, необхідно підвищувати обізнаність компаній про переваги циркулярної економіки, обізнаність суспільства про проблеми природи і про негативні наслідки, які відбуваються через вплив відходів на навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Мартусенко І. В. Напрямки екологізації економіки в Україні / І. В. Мартусенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – No 11. – С. 160-165. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-11-2016.pdf>.
2. Табачук А. Я. Екологізація економічних систем як об'єктивний процес їхніх докорінних змін на початок третього тисячоліття / А. Я. Табачук // Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2017. – Вип. 27(2). – С. 29-33.
3. Turner, R.K. (1993). *Sustainability: principles and practice*. In: R. Kerry Turner (ed.). *Sustainable environmental economics and management: principles and practice*. – London: Belhaven Press.
4. *The Closed-Loop or Circular Economy*// [Elektronnyj resurs] – Rezhy`m dostupu:<http://wwwf.imperial.ac.uk/blog/cepresearch/2013/01/31/the-closed-loop-or-circular-economy/>.
5. FORUM MAG, *Economie circulaire: Le groupe La Poste a la volonté d'innover*, 2013. 5 s.
6. *European Circular Economy Stakeholder Platform*// [Elektronnyj resurs] – Rezhy`m dostupu: http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm.

УДК 330:12

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ ПАРТНЕРСТВ В УКРАЇНІ

Дубініна М. В., д-р екон. наук, професор
e-mail: dubinina@mna.u.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Партнерством є рівноправні відносини, механізм взаємодії між окремими суб'єктами. Економічна сутність полягає в тому, що партнерство може включати цілу систему відносин суб'єктів, об'єднаних єдиною метою. Партнер залучається для спільної діяльності, як правило, в тих випадках, коли суб'єкту недостатньо власних ресурсів для досягнення поставлених цілей. Державно-приватне партнерство в умовах переходу до програмно-цільовим методом